

- Viden i fællesskab

2010

Sansestimulation og neuropædagogik

De fleste af os er født med en iboende trang til at udforske verden omkring os, hvorved vi løbende udsætter os selv for en varieret mængde stimuli. Hvis hjernen ikke er god til at bearbejde og integrere disse sanseindtryk kan det også være svært at styre sin adfærd.

Af Lilli Hansen, konsulent og Bente Torp, konsulent, VISS.dk

I sådanne tilfælde taler vi om sanseintegrationsforstyrrelser. Kendskab til sanseintegrations-forstyrrelser og mulige tværfaglige indsatser i forhold til disse er en del af en neuropædagogisk tilgang. I det daglige pædagogiske arbejde kan den neuropædagogiske indsats handle om at tilgodese muligheden for at få dækket behovet for stimulering fx hos mennesker, der enten selv mangler drivkraften til at opsøge stimuli, er fysisk forhindrede heri, eller behøver støtte til at tilpasse mængden af stimuli.

I arbejdet med mennesker med udviklingshæmning, er det ofte en pædagogisk opgave at støtte beboere i at få dækket basale behov for føde, søvn, væske m.v.. Et andet basalt behov, som i høj grad kan have betydning for vores trivsel og livskvalitet, er behovet for sansestimuli. Det kan være alt fra smagsoplevelser, dufte, berøring og bevægelse til lyde.

Teorier om sansebearbejdning beskriver fællestræk i bearbejdningmekanismer hos mennesker, men også individuelle neurologiske tærskler eller følsomhed over for sansepåvirkninger. Dette indebærer, at vi har forskellige forudsætninger for at bearbejde, forstå og opleve sanseindtryk, og derfor reagerer forskelligt på de samme stimuli.

Mange mennesker vil selv tilstræbe at tilpasse mængden af stimuli, fx søge nye stimuli og påvirkninger, hvis omgivelserne opleves for stereotype, eller omvendt søge at begrænse mængden af stimuli, fx trække sig, hvis omgivelserne er overstimulerende. Nogle mennesker med udviklingshæmning kan mangle

muligheden for selv at tilpasse mængden af stimuli pga. motoriske, følelsesmæssige og/eller kognitive begrænsninger. Derfor ser vi det som en del af en neuropædagogisk tilgang, at vi er opmærksomme på og søger at støtte den enkelte i at tilpasse stimulimængde og intensitet.

Det kan gøres gennem overvejelser om, hvorvidt der er behov for støtte til at begrænse og dæmpe mængden af stimuli, fx gennem afskærmning, eller om der snarere er behov for at støtte personen i at opsøge eller få tilført passende stimuli. Disse overvejelser kan afspejles i vores tilgang i samspillet med personen. Det kan handle om at tilpasse aktiviteterne i forhold til intensitet, varighed og hyppighed fx ved brug af legeredskaber, massage; berøring, motorisk aktivitet og mere generelt i kontakten og kommunikationen med personen.

Denne viden kan også inddrages på et mere overordnet plan fx i forbindelse med indretning af bosteder og aktivitetsrum. Vi må ofte gå på kompromis i forhold til rumindretning, da vi må tilgodese beboere med meget forskellige behov og funktionsniveauer. I indretningen af personlige bosteder og tilrettelæggelsen af individuelle aktiviteter vil det altid være muligt at tage særlige individuelle hensyn. Nogle beboere kan have behov for mange og varierede stimuli i nærmiljøet fx i form af farver på væggene, uroer; bevægelige ting og forskellige lydskilder, mens andre beboere kan have brug for støtte til begrænsning af stimuli fx neutrale farvevalg, få ting og genstande, der står fremme, bokse, som tingene kan gemmes væk i, så

de ikke forstyrrer ved deres tilstedeværelse. Eller måske kan beboeren først falde helt til ro, når rummet er helt ryddet for løse ting.

Viden om sansebearbejdning, kan ses som en del af en neuropædagogisk forståelsesramme, og kan danne grundlag for, at vi i samspillet med beboeren tilstræber at tilpasse stimuli (og forventninger) og indretter omgivelserne således, at den enkelte borger gives bedst mulige betingelser for trivsel og udnyttelse af sine ressourcer. Ved den neuropædagogiske konference i april 2011 vil du få mulighed for at få mere viden om sansestimulation og sanseintegration i et neuropædagogisk perspektiv.

Litteratur/reference:

Christensen, Birgitte Gammeltoft,
Sansestimulering for voksne, Forlaget fa.
Gammeltoft. 2009.

Ayres, Jean, *Sanseintegration hos børn*, Hans
Reitzels Forlag, København, 2005, 2.udg.